

**KANCELARIA
SENATU**

BIURO ANALIZ, DOKUMENTACJI
I KORESPONDENCJI

Warszawa, 14 lutego 2019 r.

BADK.DPK.133.129.2018 MK

P9-82/18	Data wpływu petycji 19 grudnia 2018 r.
	Data sporządzenia informacji o petycji 11 lutego 2019 r.

PRAWO LOTNICZE

TEMAT

PRZEDAWNINIENIE ROSZCZENIA O ODSZKODOWANIE

WNOSZĄCY PETYCJE: petycja indywidualna

Osoba fizyczna.

PRZEDMIOT PETYCJI:

Podjąć inicjatywę ustawodawczą dotyczącą zmiany ustawy z dnia 3 lipca 2002 r. Prawo lotnicze, celem wprowadzenia 3-letniego terminu przedawnienia roszczenia o odszkodowanie, w przypadku odmowy przyjęcia na pokład albo odwołania lub dużego opóźnienia lotu.

UZASADNIENIE WNOSZĄCEGO PETYCJE:

Autor petycji postuluje dodanie w art. 205d Prawa lotniczego nowego zapisu w brzmieniu: „Roszczenie o odszkodowanie przewidziane w art. 7 rozporządzenia WE nr 261/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z 11.02.2004 r. ustanawiającego wspólne zasady odszkodowania i pomocy dla pasażerów w przypadku odmowy przyjęcia na pokład albo odwołania lub dużego opóźnienia lotów, uchylającego rozporządzenie EWG nr 295/91, przedawnia się w terminie 3 letnim.”

Wnoszący petycję zauważa, że w rozporządzeniu nr 261/2004 nie ma przepisu dotyczącego przedawnienia roszczeń pasażerów o wypłatę odszkodowania dochodzonych przed sądami krajowymi, a także podnosi problem braku krajowej regulacji w tej materii.

Jednocześnie autor petycji przywołuje uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 17 marca 2017 r. w sprawie III CZP 111/16, zgodnie z którą roszczenie o odszkodowanie z art. 7 rozporządzenia WE, przedawnia się z upływem roku od dnia, w którym odbył się lot na mocy art. 778 Kodeksu cywilnego. W jego opinii, roczny okres przedawnienia roszczeń pasażerów jest niewystarczający, wpływa na obniżenie standardów ochrony praw pasażerów.

Autor w uzasadnieniu petycji powołał się też na fakt, że okresy przedawnienia tego typu roszczeń w innych państwach są znacznie dłuższe. Najczęściej występuje 3-letni termin, który obowiązuje w: Szwecji, Norwegii, Danii, Austrii, Chorwacji, Finlandii, Niemczech, Estonii, Portugalii, Rumunii, Rosji i na Ukrainie. W Bułgarii, Grecji i Hiszpanii jest to okres 5 lat, natomiast w Irlandii, Wielkiej Brytanii i na Cyprze - 6 lat. Wśród krajów, w których odszkodowania można domagać się po 15 latach znajdują się: Tunezja, Zjednoczone Emiraty Arabskie i Katar.

STAN PRAWNY:

Ustawa z dnia 3 lipca 2002 r. Prawo lotnicze (Dz. U. z 2018 r. poz. 1183 ze zm.) reguluje stosunki prawne z zakresu lotnictwa cywilnego, które obejmuje wszystkie rodzaje

lotnictwa, za wyjątkiem lotnictwa państwowego (art. 1).

Prezes Urzędu Lotnictwa Cywilnego (ULC) kontroluje przestrzeganie przepisów:

- rozporządzenia nr 261/2004/WE;
- rozporządzenia nr 2111/2005/WE;
- rozporządzenia nr 1107/2006/WE.

Zgodnie z art. 205b ust. 4 pasażer jest zobowiązany do złożenia reklamacji najpierw u przewoźnika. W przypadku negatywnej odpowiedzi przewoźnika lub braku odpowiedzi w terminie określonym w umowie lub regulaminie przewozu, istnieje możliwość złożenia skargi do Komisji Ochrony Praw Pasażerów w Urzędzie Lotnictwa Cywilnego.

Po rozpatrzeniu skargi Prezes Urzędu wydaje decyzję administracyjną, w której stwierdza:

- brak naruszenia prawa przez przewoźnika lotniczego;
- naruszenie prawa, określa zakres nieprawidłowości oraz nakłada karę pieniężną, a w przypadku naruszenia przepisu art. 7, art. 8 ust. 1 lit. a lub art. 10 ust. 2 rozporządzenia nr 261/2004/WE określa również obowiązek i termin jego usunięcia.

W przypadku naruszenia przez przewoźnika lotniczego przepisów rozporządzenia nr 261/2004 oraz rozporządzenia nr 2111/2005 Prezes ULC nakłada karę w wysokości od 200 do 4 800 zł. Naruszenie przepisów rozporządzenia nr 1107/2006 zagrożone jest karą w wysokości od 200 do 800 zł¹.

Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz. U. z 2018 r. poz. 1025 ze zm.) w art. 778 stanowi, że roszczenia z umowy przewozu osób przedawniają się z upływem roku od dnia wykonania przewozu, a gdy przewóz nie został wykonany – od dnia kiedy miał być wykonany. Przepis ma zastosowanie do poszczególnych rodzajów transportu, w sytuacji gdy nie jest on uregulowany odrębnymi przepisami (art. 775).

Rozporządzenie (WE) nr 261/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lutego 2004 r. ustanawiające wspólne zasady odszkodowania i pomocy dla pasażerów w przypadku odmowy przyjęcia na pokład albo odwołania lub dużego opóźnienia lotów, uchylające rozporządzenie (EWG) nr 295/91 określa minimalne prawa pasażerów,

¹ Wysokość tych kar jest uregulowana w załącznikach do ustawy z dnia 3 lipca 2002 r. Prawo lotnicze.

w następujących sytuacjach: odmowy przyjęcia na pokład wbrew ich woli², odwołania lotu³ lub jego opóźnienia.

Wysokość odszkodowania (art. 7 rozporządzenia) przysługująca pasażerom, których reklamacja została uznana wynosi odpowiednio:

- a) 250 EURO – dla wszystkich lotów o długości do 1 500 km;
- b) 400 EURO – dla lotów wewnątrzspółnotowych dłuższych niż 1 500 km oraz wszystkich innych lotów od 1 500 do 3 500 km;
- c) 600 EURO – dla pozostałych lotów.

Przy określaniu odległości lotu, jako podstawę przyjmuje się ostatni cel do którego pasażer przybędzie po czasie planowanego przylotu, na skutek opóźnienia spowodowanego odmową przyjęcia na pokład lub odwołaniem lotu.

Obsługujący przewoźnik może pomniejszyć wysokość odszkodowania o 50%, jeżeli pasażerom zaoferowano zmianę planu podróży do ich miejsca docelowego na alternatywny lot, a czas przylotu nie przekracza czasu przylotu pierwotnie zarezerwowanego lotu:

- a) o 2 godziny – w przypadku wszystkich lotów o długości do 1 500 km;
- b) o 3 godziny – w przypadku wszystkich lotów wewnątrzspółnotowych dłuższych niż 1 500 km oraz wszystkich innych lotów o długości 1 500 do 3 500 km;
- c) o 4 godziny – dla wszystkich innych lotów niż loty określone w lit. a) i b).

PRACE LEGISLACYJNE:

Na podstawie **rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy Prawo lotnicze oraz niektórych innych ustaw** (druki sejmowe 2988 i 3056, druk senacki 1050) dostosowane zostały przepisy ustawy Prawo lotnicze do nowych lub znowelizowanych przepisów Unii Europejskiej, w tym m.in. w zakresie ochrony praw pasażerów.

Sejm na 74. posiedzeniu uchwalił ustawę z dnia 14 grudnia 2018 r. o zmianie ustawy Prawo lotnicze oraz niektórych innych ustaw. Senat 20 grudnia 2018 r. podjął uchwałę o przyjęciu tej ustawy bez poprawek, a 8 stycznia 2019 r. Prezydent RP podpisał ustawę, która wejdzie w życie z dniem 1 kwietnia 2019 r.

Ustawa wprowadza w prawie krajowym szczegółowe przepisy regulujące przebieg postępowania w sprawie pozasądowego rozwiązywania sporów pasażerskich o roszczenia

² Odmowa przyjęcia na pokład – odmowa przewozu pasażerów danym lotem, pomimo że stawili się do wejścia na pokład z warunkami ustanowionymi w art. 3 ust. 2, za wyjątkiem sytuacji gdy odmowa jest racjonalnie uzasadniona, w szczególności przyczynami zdrowotnymi, wymogami bezpieczeństwa lub niewłaściwymi dokumentami podróжными.

³ Odwołanie lotu – oznacza nie odbycie się lotu, który był uprzednio planowany i na który zostało zarezerwowane przynajmniej jedno miejsce.

majątkowe pasażerów, które wynikają z prawa Unii Europejskiej (rozporządzenia nr 261/2004/WE i rozporządzenia nr 2111/2005/WE). Regulacja jest zgodna z dążeniami Unii Europejskiej do utworzenia we wszystkich państwach członkowskich jednolitego systemu pozasądowego rozstrzygnięcia sporów, który obejmie wszelkie spory na rynku wewnętrznym pomiędzy konsumentem a przedsiębiorcą.

Ustawa wprowadza nową instytucję – Rzecznika Praw Pasażerów, któremu powierza się prowadzenie postępowania w sprawie pozasądowego rozwiązywania sporów między pasażerem a: przewoźnikiem lotniczym w zakresie roszczeń majątkowych wynikających z przepisów rozporządzenia nr 261/2004/WE lub przewoźnikiem lotniczym, organizatorem turystyki albo sprzedawcą biletów w zakresie roszczeń majątkowych wynikających z przepisów rozporządzenia nr 2111/2005/WE – w przypadku lotów wykonywanych z lotnisk znajdujących się na terytorium RP oraz lotów z krajów trzecich na te lotniska, obsługiwanych przez wspólnotowych przewoźników lotniczych.

Rzecznika Praw Pasażera - na okres 5 lat - wyznaczać będzie Prezes Urzędu. Rzecznik będzie wybierany spośród pracowników Urzędu, którzy są członkami korpusu służby cywilnej oraz posiadają: wyższe wykształcenie, wiedzę w zakresie praw pasażerów w transporcie lotniczym oraz co najmniej roczne doświadczenie zawodowe związane z ochroną praw pasażera lub konsumenta.

Do ustawy wprowadzono przepisy dotyczące postępowania reklamacyjnego, które określają formę reklamacji (pisemna lub elektroniczna), termin (30 dni od jej złożenia) oraz sposób jej rozpatrzenia. Postępowanie uznaje się za wyczerpane w przypadku, gdy przewoźnik lotniczy, organizator turystyki albo sprzedawca biletów rozpatrzył reklamację albo upłynął termin jej rozpatrzenia.

Ustawa stanowi także, że roszczenia majątkowe pasażerów będą się przedawniać z upływem roku od dnia wykonania przewozu, a w przypadku gdy przewóz nie został wykonany – od dnia, w którym miał być wykonany.

DZIAŁANIA POWIĄZANE:

Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 7 lutego 2014 r., sygn. akt III CZP 113/13 wskazał, że nie budzi wątpliwości, iż odszkodowanie przysługujące na podstawie art. 7 ust. 1 rozporządzenia nr 261/2004 stanowi cywilnoprawną kompensację szkód materialnych i niematerialnych, związanych z nienależytym wykonaniem przez przewoźnika zobowiązania wynikającego z zawartej umowy przewozu.

Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 17 marca 2017 r., sygn. akt III CZP 111/16 orzekł,

że roszczenie o odszkodowanie, przewidziane w art. 7 rozporządzenia WE nr 261/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lutego 2004 r. ustanawiającego wspólne zasady odszkodowania i pomocy dla pasażerów w przypadku odmowy przyjęcia na pokład albo dużego opóźnienia lotów uchylającego rozporządzenie EWG nr 295/91, przedawnia się w terminie rocznym na podstawie art. 778 k.c.

W uzasadnieniu podniesiono, że tak krótki termin przedawnienia roszczeń jest charakterystyczny dla prawa przewozowego. Przesłanką odpowiedzialności przewoźnika, wynikającej z rozporządzenia nr 261/2004 nie jest szkoda, wysokość przysługującego odszkodowania została uzależniona od długości lotu.

Zdaniem Sądu, pasażerowie powinni dochodzić ewentualnych roszczeń o wypłatę odszkodowania niezwłocznie po zakończeniu opóźnionego lotu. Wobec powyższego, roczny termin przedawnienia roszczenia przewidziany w art. 778 k.c. uznaje się za wystarczający.

INFORMACJE DODATKOWE:

Zakres przedmiotowy rozporządzenia nr 261/2004/WE określa obowiązki przewoźnika lotniczego wobec pasażerów w wypadku odmowy przyjęcia na pokład, odwołania lotu, opóźnienia lotu i umieszczenia pasażera w innej klasie, niż wykupiona.

W art. 7 rozporządzenia określono w sposób ryczałtowy wysokość odszkodowania (250, 400 albo 600 euro), jest ono związane z kryterium długości lotu. Odpowiedzialność przewoźnika nie jest uzależniona od wykazania przez pasażera poniesienia szkody.

Z obowiązku wypłacenia odszkodowania zwolniony jest przewoźnik, który z wyprzedzeniem poinformował pasażera o odwołaniu lotu. W sytuacji, gdy informacja została przekazana po przekroczeniu określonego terminu, przewoźnik w celu uniknięcia odpowiedzialności, powinien zaoferować pasażerowi zmieniony plan podróży. Przesłanką zwalniającą z wypłaty odszkodowania jest następstwo wystąpienia okoliczności nadzwyczajnych, takich których nie można było uniknąć pomimo podjęcia wszystkich racjonalnych środków.

Odpowiedzialność odszkodowawczą przewoźnika lotniczego regulują dodatkowo poza rozporządzeniem, przepisy wiążące Polskę **Konwencji montrealskiej**. Na podstawie Konwencji przewoźnik ponosi odpowiedzialność za szkodę wynikłą w razie: śmierci albo uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia pasażera, zniszczenia lub uszkodzenia bagażu zarejestrowanego, zniszczenia lub zaginięcia lub uszkodzenia towaru oraz szkodę spowodowaną opóźnieniem w przewozie pasażerów, bagażu lub towarów. Konwencja (art. 35) przewiduje 2-letni termin wygaśnięcia roszczeń.

W polskiej doktrynie funkcjonuje pogląd, że rozporządzenie stanowi wobec Konwencji regulację szczególną, w której na przewoźnika lotniczego nałożono daleko idące obowiązki wynikające z Konwencji. Oznacza to, że zakres przedmiotowy rozporządzenia nr 261/2004 mieści się w zakresie przedmiotowym Konwencji montrealskiej.

Od 1 kwietnia 2019 r. znowelizowane Prawo lotnicze wprowadzi zasadnicze zmiany w zakresie postępowania w sprawach pozasądowego rozwiązywania sporów pasażerskich, obowiązywać będą przepisy dotyczące postępowania reklamacyjnego, powołany zostanie Rzecznik Praw Pasażera. Jednocześnie ustawa określa roczny termin przedawnienia roszczeń majątkowych pasażerów.

OPRACOWAŁA

Marzena Krysiak

WICEDYREKTOR

Danuta Antoszkiewicz